

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

ОБЛІКОВА КАРТКА об'єкта культурної спадщини

Курган I (найменування об'єкта)

Вид	Тип	Категорія пам'ятки
Археологічний, історичний	Комплекс	Місцевого значення

1. Дата утворення об'єкта:

IV – II тис. до н.е., епоха енеоліту – бронзового віку; 1932-1933 рр.

2. Місцезнаходження об'єкта:

Солониця, с., Солоницька сільська рада, Козельщинський район, Полтавська область, Колгоспний, провулок, за 0,158 км на схід (азимут 91°) від приміщення Солоницької сільської ради, за 0,077 км на схід (азимут 94°) від приміщення Свято-Михайлівської церкви УПЦ Київського патріархату, безпосередньо поряд (на північний схід) від Братської могили учасників становлення радянської влади, пам'ятного знаку радянським воїнам і односельцям-землякам, які загинули у Великій Вітчизняній війні, за 0,154 км на північний схід (азимут 35°) від шосе М-22 «Олександрія – Полтава», з поворотом на с-ще Нова Галещина і залізничну станцію «Галещина».

Географічні координати умовного центру кургану (орієнтовні):

№ точки	градуси, мінути, секунди (датум WGS 84)	
	N	O
1	49° 08' 51.9720"	33° 44' 50.7732"

Під'їзд з мм. Полтави і Кременчука: автотрасою М-22 «Олександрія — Полтава», до повороту на с. Солоницю і селище Нову Галещину, далі – на північний схід (0,075 км) пішохідними доріжками.

3. Охоронний № пам'ятки:

Не встановлений.

4. Дати і № документів, відповідно до яких об'єкт узятو на державний облік та визначено категорію пам'ятки:

На державний облік не взято.

5. Функціональне використання:

Сучасне	Первісне	Інші (протягом часу існування об'єкта)
Задернований насип з кладовищем ХІХ-ХХ ст., хрестом жертвам Голодомору, поодинокими кущами, посеред забудови села.	Насип над похованнями, кладовище	Кладовище, поховання жертв Голодомору

6. Стислий опис об'єкта:

Розташування об'єкта	Курган споруджений на підвищенні третьої надзаплавної тераси лівого берега р. Псла, заввишки 75,2 м над рівнем Балтійського моря та 5,8 м над кол. заплавою р. Рудьки, у центрі сучасного с. Солониця. Неподалік, на захід і південний захід розташовані Свято-Михайлівська церква УПЦ Київського патріархату та Братська могила учасників становлення радянської влади, пам'ятний знак радянським воїнам і односельцям-землякам, які загинули у Великій Вітчизняній війні. Всі вони розташовані правобіч від шосе автотраси і головної вулиці села Жовтневої, що спрямована у бік селища Нова Галещина.
Характеристика об'єкта	Поодинокий насип великого кургану заввишки 2,1 м і діаметром близько 40 м займає вершину незначного підвищення плато тераси за 0,06 – 0,08 км на північний схід від приміщення Свято-Михайлівської церкви і зазначеного вище меморіалу. Його розташування однозначно пов'язується переважною більшістю мешканців зі старим сільським кладовищем, на якому наразі вже не здійснюються поховання. Курган знаходиться за 60 м від огороженої парканом садиби гр. В.В. Ткачука по провулку Колгоспному. Насип кургану округлої в плані форми розтягнутий в центрі влаштуванням групи поховань сільського кладовища. Має опилу сегментоподібну у перетині форму, з чітко помітними полами, задернований. На поверхні є добре розпізнавані пагорби більше 50 поховань XIX – XX ст., у центральній сплюсненій частині — просіла заглибина від грабіжницьких розкопок рубежу XIX-XX ст. розміром близько 3,5 x 4,5 м і завглибшки 0,6 м. Частина поховань третьої чверті XX ст. оточена сталевими огорожами, мають хрести чи надгробки, з-поміж них ростуть кілька кушів. Кладовище з'явилося не пізніше сер. XIX ст. Можливо, певний час насип був прицерковним цвинтарем, храм якого розміщувався між курганом та центральною вулицею села (сучасн. вул. Жовтнева). Наявні близько 30 просілих горбків захоронень другої чверті XX ст., можливо, пов'язаних з часом Голодомору. За спогадами односельців, на місці кладовища здійснювалися поховання жертв Голодомору 1932-1933 рр., яких має нараховуватися від 20 до 30 осіб. Зокрема, серед похованих — Матвієць Гордій Гордійович (20.04.1886 — 14.09.1932). На могилі встановлений залізний хрест (1,75 x 0,90 м), у центрі якого розміщена сталева табличка (0,20 x 0,32 м) з прізвищем, ім'ям та по-батькові померлого: «Матвієць Гордій Гордійович (1886.20.04. — 1932.14.09)». У пам'ять про понад 100 жителів, життя яких трагічно обірвалося в роки Голодомору, у листопаді 2008 р. з північно-східного боку, край вершини кургану, встановлений полірований 12-тикінцевий хрест — пам'ятний знак з чорного граніту, з основою у вигляді стели (1,45 x 0,50 м, завтовшки 0,1 м), розміщений на потовщеному прямокутному постаменті (0,25 x 0,40 x 0,52 м). З одного боку на поверхні основи вигравіруваний напис: «Пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 рр.». Наявність цього знаку позначає розташування на кургані групи поховань жителів села Солонців — жертв Голодомору. Місце розташування кургану на підвищенні плато третьої тераси вказує на його належність до числа пам'яток доби пізнього енеоліту — раннього бронзового віку. Місцезнаходження на кургані

	численних поховань, в тому числі жертв Голодомору, перетворює археологічний об'єкт в археолого-історичний комплекс, що репрезентує також історичні реалії розвитку краю за Новітнього часу. Отже, курган слід вважати <i>комплексною археолого-історичною пам'яткою</i> Ворсклинсько-Псільського межиріччя.
Наявність творів мистецтва	Твори мистецтва на території кургану (нерухомі), або ті, що надають його зображення, відсутні.

7. Перелік складових (для комплексу (ансамблю), визначного місця):

1. Курган І. 2. Пам'ятний знак жертвам Голодомору.

8. Ступінь схоронності:

Добрий, задовільний, незадовільний, аварійний	Загальний стан кургану, зважаючи на наявність кладовища, — ближче до задовільного. Стан пам'ятного знаку жертвам Голодомору — добрий. Акт обстеження технічного стану № 41 від 15 жовтня 2014 р. додається.
--	--

9. Наявність науково-дослідної та науково-проектної документації на об'єкт:

Найменування документації	Рік розроблення	Автор (організація)	Місце зберігання, Інв. №
Науковий звіт	2014	Супруненко О.Б.	Науковий архів Інституту археології НАН України, ф.е., надх. 2014 р.; Науковий архів Центру охорони та досліджень пам'яток археології, ф.е., спр. 739.

10. Основні джерела відомостей про об'єкт:

Архівні матеріали	Науковий архів Полтав. краєзнавчого музею імені Василя Кричевського. — Фонд 09. — Спр. 954. Супруненко О.Б. Звіт про археологічні обстеження та експертизи на території Полтавської області в 2014 р. // НА ІА НАНУ; НА ЦОДПА. — Ф.е. — Спр. 739.
Картографічні матеріали	Ряд XXV. Лист 11. Воен.-топограф. карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Губ. Киевской, Херсонской и Полтавской. / Грав. : конт. Вольн. Грав. Борнмиллер и Топог. Михайлов, 3-й пред. и горы Вольн. Гр. Борнмиллер и Чин. Антонов; Врез. слова Чин. Захаров, Васильев и Вольн. Гр. Борнмиллер. — [Изд. кон. 1850-х гг.]. Ряд XXV. Лист 11. Воен.-топограф. карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Губ. Киевской, Херсонской и Полтавской. Часть Киев. губернии исправ. по рекогносц. 1868 г., Херсонс. — 1869 г., Полтавск. — 1869 г. Желез. дор. нанесена по съемке 1877 / Грав. : конт. Вольн. Грав. Борнмиллер и Топог. Михайлов, 3-й пред. и горы Вольн. Гр. Борнмиллер и Чин. Антонов; Врез. слова Чин. Захаров, Васильев и Вольн. Гр. Борнмиллер // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. [Карты]. — С.-Пб. : Воен.-топогр. Депо, 1863-1878. — 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб.л.). — Л. 20. Ряд XXV. Лист 11 (Чигирин). Воен.-топограф. карта. Масштаб 3 версты в дюйме. Украинская ССР. Часть Киев. губернии исправ. по рекогносц. 1868 г., Херсонс. — 1869 г., Полтавск. — 1869 г. Желез. дор. нанесена по съемке 1877-1887 гг. — М. : Управл. воен. топографов, [Изд. после 1918 г.] // НА ЦОДПА. — Ф. 7 к/м. — Спр. 15. — Арк. 15.

	М-36-104-В (Потоки). — М 1:50 000. — УССР. Киевская обл. — Управл. воен. топографов, 1931. — Рекогносц. 1932 г.
Бібліографічні матеріали	Національна Книга Пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні: Полтавська область. — Полтава: Оріяна, 2008. — С. 299. Міщенко О. Безкровна війна. Книга свідчень. — К.: Вид-во ЦК ВЛКСМ (МДС) «Молодь», 1991. — С. 88.

11. До облікової картки додаються графічні матеріали та фотофіксація:

Найменування	Кількість	Дата виконання	Виконавець
<i>Графічні матеріали</i>			
Солониця, с., Солоницька сільська рада, Козельщинський р-н, Полтавська обл. Курган І на карті Полтавської області.	1	2014	Коверко А.В.
Солониця, с., Солоницька сільська рада, Козельщинський р-н, Полтавська обл. Курган І. Карта місця розташування (основа: М-36-104. — Ген. штаб. — М 1: 100 000. — Комсомольськ. — М.: ГУГК, 1983).	1	2014	Коверко А.В.
Солониця, с., Солоницька сільська рада, Козельщинський р-н, Полтавська обл. Курган І. Генеральн. план (основа М 1: 10 000).	1	2014	Супруненко О.Б., Коверко А.В.
<i>Фотофіксація</i>			
Солониця, с., Солоницька сільська рада, Козельщинський р-н, Полтавська обл. Курган І на космічному фотознімку (програма «Google Earth 5.2.1.1588»).	1	2014	Шерстюк В.В., Коверко А.В.
Солониця, с., Солоницька сільська рада, Козельщинський р-н, Полтавська обл. Курган І. Вигляд з південного заходу.	1	2014	Супруненко О.Б.
Солониця, с., Солоницька сільська рада, Козельщинський р-н, Полтавська обл. Курган І. Заглибина – сліди грабіжницьких розкопок біля центру кургану. З північного заходу.	1	2014	Супруненко О.Б.
Солониця, с., Солоницька сільська рада, Козельщинський р-н, Полтавська обл. Курган І. Пам'ятний знак жертвам Голодомору на кладовищі. 2008 р. Вигляд з північного сходу.	1	2014	Супруненко О.Б.

Облікову картку склали:

Посада та назва Організації	Спеціальність, кваліфікаційний рівень	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата складання
Провідний науковий співробітник Центру охорони та досліджень пам'яток археології управління культури Полтавської облдержадміністрації	кандидат історичних наук, старший науковий співробітник	О.Б. Супруненко		05.11.2014
Завідуюча науково-дослідним методичним відділом Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського	спеціаліст	В.А. Андрієць		05.11.2014

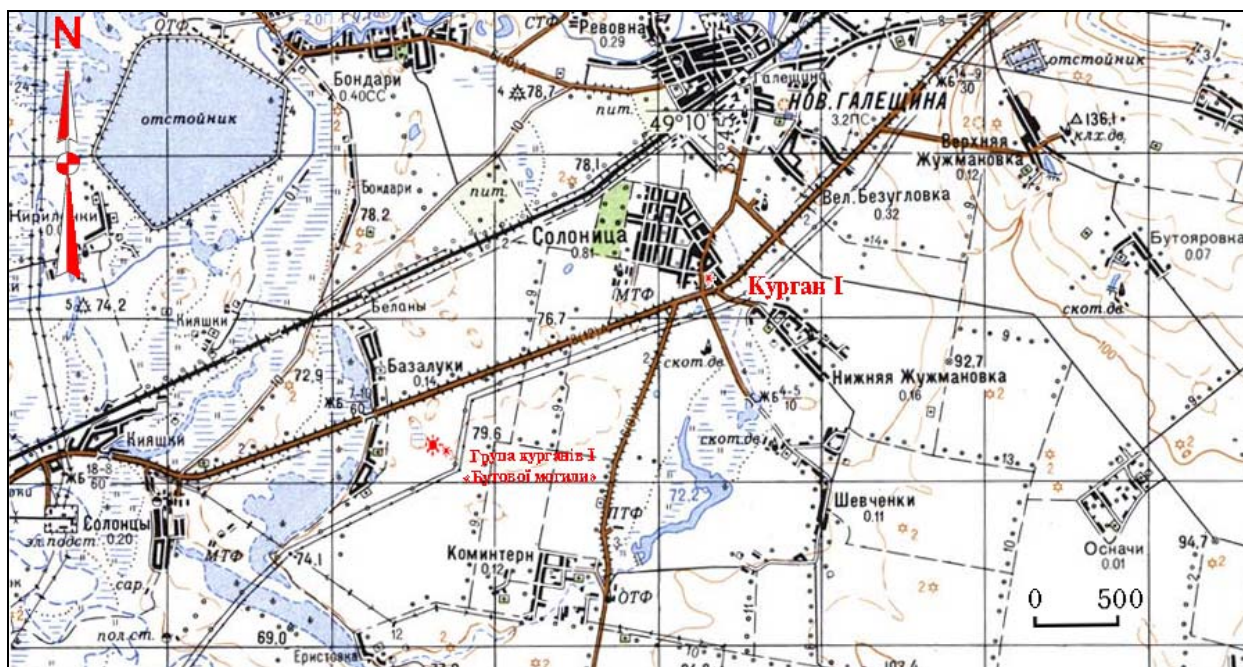
Керівник органу охорони культурної спадщини —
Начальник управління культури Полтавської облдержадміністрації
Г.І. Фасій

(ініціали, прізвище, підпис, печатка)

Ілюстрації

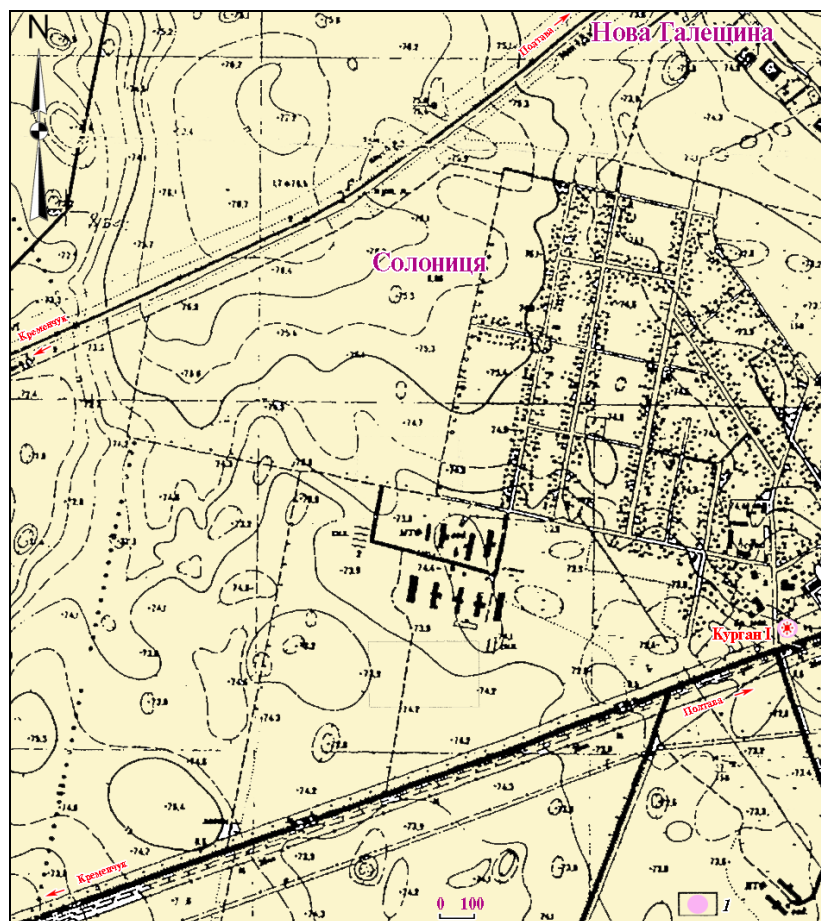

1. Солониця, с., Солоницька сільська рада, Козельщинський р-н, Полтавська обл. Курган I на карті Полтавської області.

2. Солониця, с., Солоницька сільська рада, Козельщинський р-н, Полтавська обл. Курган I. Карта місця розташування (основа: М-36-104. — Ген. штаб. — М 1: 100 000. — Комсомольськ. — М.: ГУГК, 1983).

Підг. Коверко А.В., 2014.

3. Солониця, с., Солоницька сільська рада, Козельщинський р-н, Полтавська обл. Курган І. Генеральний план (основа М 1: 10 000).

1 – розроблювана охоронна зона комплексу.

Підг. Супруненко О.Б., Коверко А.В., 2014.

4. Солониця, с., Солоницька сільська рада, Козельщинський р-н, Полтавська обл. Курган І на космічному фотознімку (програма «Google Earth 5.2.1.1588»).

Підг. Шерстюк В.В., Коверко А.В., 2014.

**5. Солониця, с., Солоницька сільська рада, Козельщинський р-н,
Полтавська обл. Курган І. Вигляд з південного заходу.**

Фото Супруненко О.Б., 2014

**6. Солониця, с., Солоницька сільська рада, Козельщинський р-н,
Полтавська обл. Курган І. Заглибина – сліди грабіжницьких розкопок
біля центру кургану. З північного заходу.**

Фото Супруненко О.Б., 2014

7. Солониця, с., Солоницька сільська рада, Козельщинський р-н, Полтавська обл. Курган І. Пам'ятний знак жертвам Голодомору на кладовищі. 2008 р. Вигляд з північного сходу.

Фото Супруненка О.Б., 2014.